

På Brandforsks forskarskola undersöks ämnen som är relevanta för svensk kommunal räddningstjänst – från rekrytering av personal till artificiell intelligens som insatsstöd.

Forskning på halvtid ger resultat

Hur kan räddningstjänsten behålla deltidsbrandmän och nyttja lokalt engagemang för en hållbar framtid? Det söker Emelie Lantz svaret på inom Brandforsks forskarutbildning. Hon har redan kommit en bra bit på vägen.

TEXT / LINA ZOMMORODI FOTO / FREDRIK ALM OCH JOHAN BLOMSTRÖM

2019 STARTADE BRANDFORSK en forskarskola för personer som är anställda inom kommunal räddningstjänst. Här får de chansen att forska om ämnen som är relevanta för svensk räddningstjänst – och fortsätter att parallellt jobba i sin vanliga tjänst på halvtid. En av de utvalda är Emelie Lantz, som till vardags jobbar som enhetschef för verksamheten Räddningstjänstpersonal i beredskap i Västra Blekinge.

– En kompis tipsade mig att söka, och jag kände direkt att det här är något för mig. Jag gillar att plugga, och sedan är det häftigt att förkovra sig i det man arbetar med. Jag tror verkligen på konceptet att implementera branschnära forskning, säger Emelie Lantz.

De andra doktoranderna i första omgången av forskarskolan är Mikael Johansson, Räddningstjänsten Landskrona, och Anna Ståhle Bofjäll, Storstockholms brandförsvär. Gruppen avsätter 50 procent av sin arbetstid

för forskning under fyra års tid, vilket avser leda till en licentiatexamen.

ÖVERBRYGGA GAP

I dag finns få yrkesverksamma personer med forskarerfarenhet inom de kommunala räddningstjänstorganisationerna. Ett glapp mellan forskarvärld och praktik kan leda till en långsammare introduktion av forskningsresultat och forskningsbaserad metodik i

den praktiska verksamheten än vad som är önskvärt. Syftet med forskarskolan, som genomförs med stöd av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, är därför att bidra till att anpassa sättet att ta fram, bearbeta och omsätta ny kunskap. På så sätt ska brandsäkerheten och

räddningstjänstorganisationernas praktiska förmåga stärkas.

– Vi behöver i ökad utsträckning förlita oss på forskningsbaserad kunskap och metodik för att säkerställa nödvändig anpassning →

Emelie Lantz

”

Forskning visar att det framför allt är ett bra klimat och bra ledarskap som påverkar om man stannar kvar. Här ingår till exempel bra övningar, bra gruppkänsla, att man trivs på jobbet, blir rättvist behandlad och att man får stöd av sin chef.

EMELIE LANTZ

→ inom bland annat de skadepreventiva och operativa områdena, säger Sara Brunnberg, forskningschef på MSB.

Forskarskolan blir därför ett sätt att koppla samman forskning med det praktiska arbetet på ett naturligt sätt.

– Räddningstjänsten är ett väldigt praktiskt område, där den här typen av kunskapsbrygga mellan teori och praktik verkligen behövs. På det här sättet når vetenskapen in i praktiken och vice versa, och vi kan få en kunskapsutveckling, säger Mattias Delin, forskningsdirektör på Brandforsk.

AKTUELLT ÄMNE

Emelie Lantz har i sin forskning valt att gräva djupare precis där hon står. Ämnet blev rekrytering av räddningstjänstpersonal i beredskap och hur den ska bli hållbar för framtiden.

– Dels är det intressant för att jag jobbar med de frågorna, men det är också intressant ur ett nationellt perspektiv. Många kommuner har svårt att rekrytera och behålla sina deltidbrandmän. Det är ett väldigt aktuellt ämne, säger Emelie Lantz.

Hon har själv en bakgrund som deltidbrandman och vet vilken viktig roll deltidbrandmän har – särskilt på landsbygden – men också hur svårt det är att hålla kvar dem.

– Fabriker läggs ner. Fler flyttar in till städerna. Ytterligare ett hinder är att de måste ha arbetsgivarens medgivande att få lämna jobbet vid ett larm, säger hon.

De tre doktoranderna har valt tre olika

ämnesinriktningar, vilket ger en indikation på hur stort uppdrag räddningstjänsterna har och hur många olika delar som ingår i arbetet. Mikael Johanssons forskning handlar om hur artificiell intelligens kan användas som beslutsstöd inom räddningstjänsten i framtiden. Syftet med hans forskning är att skapa bättre förutsättningar för att fatta beslut i samband med insatser, där bättre beslutsstöd kan leda till snabbare och bättre

beslut på olycksplatser. Anna Ståhle Bojfall har valt att titta på beslutsgången som en central punkt i riskhantering. Målet för hennes forskning är att utveckla ett arbetssätt för hur beslutsfattare i planprocessen ska kunna förstå och hantera riskerna för detaljplaneförslag och på så sätt

förbättra möjligheterna att fatta väl avvägda och medvetna beslut.

Mattias Delin

EVIDENSBASERAT RESULTAT

Doktoranderna är inne på andra året av forskningsperioden. Emelie Lantz håller på med flera studier varav en artikel, eller delstudie, redan har publicerats i den vetenskapliga tidskriften "International Journal of Emergency Services". Studien handlar om vad som gör att man söker sig till jobbet som frivillig brandman och deltidbrandman, varför man stannar kvar och varför man eventuellt slutar. Hon har utgått från internationell litteratur inom området som publicerats de senaste 20 åren och sammanställt materialet.

– Forskning visar att det framför allt är ett bra klimat och bra ledarskap som påverkar

BRANDFORSKS FORSKARSKOLA

- Startades 2019.
- Målet är att skapa en gränsöverskridande miljö för utbyte mellan akademi och praktik.
- Drivs av Brandforsk i samarbete med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och Brandskyddsföreningen.
- Fyra års forskning på halvtid om minst 120 högskolepoäng – vilket motsvarar två års heltidsstudier – resulterar i en licentiatexamen, en akademisk examen på forskarnivå som motsvarar ungefär en halv doktorsexamen.

om man stannar kvar. Här ingår till exempel bra övningar, bra gruppkänsla, att man trivs på jobbet, blir rättvist behandlad och att man får stöd av sin chef, säger hon.

Nästa steg i hennes forskning ska blicka framåt och fokusera på svenska förhållanden. Hon har knutit sin forskning till avdelningen för brandteknik på Lunds universitet, men ingår i och samarbetar också med en forskargrupp på Linnéuniversitetet som kommer att genomföra sex delstudier under tre år.

– Jag ska titta på hur vi kan jobba för att göra rekryteringen av deltidsbrandmän mer hållbar inom svensk räddningstjänst, med särskilt fokus på svensk landsbygd och det lokala engagemangets betydelse. Jag ska titta på frågan systematiskt och intervjua personer med insyn i området. Det är viktigt att det blir evidensbaserade resultat för att veta hur vi ska jobba för en hållbar räddningstjänst i framtiden, säger Emelie Lantz.

Två studier kommer att kopplas till skogsbranschens perspektiv på en hållbar räddningstjänst vid skogsrelaterade störningar och skogsbränder.

– Det är många olika delar, men kokar man ihop det handlar det om hur vi ska behålla

FORSKARSKOLAN BIDRAR TILL:

- Kompetensutveckling, nya kontakter och nätverk, personlig- och karriärsutveckling liksom möjlighet att bidra till praktisk forskning som ger direkta resultat i verksamheterna.
- Verksamhetsförändringar på arbetsplatsen kan ske med ökad vetenskaplig underbyggnad och ges ökad legitimitet.
- Långsiktig och fördjupad kontakt mellan lärosäte och näringsliv och offentlig sektor.
- Brandsäkerhets- och räddningstjänstområdet befästs som forskningsfält.
- Lärosäten får mer kunskap kring det praktiska arbetet i räddningstjänsten.

personal och nyttja lokalt engagemang för en hållbar räddningstjänst, säger Emelie Lantz.

FORTSÄTTNING PLANERAS

Inom ramen för forskarskolan ingår också kurser och gemensamma möten som bidrar till att hålla samman gruppen, att stötta varandra och diskutera utmaningar i forskningen. Men att ha en fot i forskning och den andra i sitt vanliga jobb kan vara en utmaning för att få tiden att gå ihop. Emelie Lantz har löst det genom att hon avsätter vissa dagar varje vecka för forskning.

– Det är roligt och intensivt. Ibland känns det hopplöst och ibland fantastiskt. Halva grejen är att lära sig lösa problem längs vägen, säger hon.

Tanken är att forskarskolan ska bidra till en fortsatt livskraftig forskningsmiljö med nära anknytning till räddningstjänstens arbete på olika sätt, och det finns redan planer på en andra antagningsomgång till forskarskolan.

– Vi lärde oss väldigt mycket i första omgången kring hur tidskrävande rekryterings- och ansökningsprocessen är. Det kan bli en smidigare väg nästa gång, säger Mattias Delin.

